

Emília Illamola Ganduxé

Joc de Llunes

Nova Casa Editorial
Nova Casa Editorial

Index

Pleniluni, clar de lluna	.7
Lola	9
Lia	15
Bet	31
Creixent, minvant	.39
Lola	41
Lia	47
Bet	67
Negre, de tan fosc	.73
Lola	75
Lia	81
Bet	103
Collita	109
Lola	111
Lia	119
Bet	131
Escletxes que s'obren	139
Lola	141
Lia	149
Bet	165
Verd, en cada escletxa	175
Lola	175
El quadern de la Lia	181

Pleniluni, clar de lluna

Andreu,

Avui no em veig l'atractiu que em veia ahir. Miro de trobar encant als cabells, pentinats enrere. I gràcia, en les ulleres fosques que m'encerclen els ulls. En la meua pell, grisa i sense brillantor.

Et truco per parlar, per agafar-me, i sentir la teua seguretat, que em protegeix. I no et trobo. No és un bon dia, ja ho veig.

Ahir era feliç. Em sentia atractiva, la meua cara resplendia. Admirava la meua mirada, que transmetia encant, misteri. I alegria. Em semblava que ho tenia tot.

Em pentino de la mateixa manera. I assajo la mirada, les expressions, davant del mateix mirall, i res és igual. He perdut autenticitat, bellesa. Els mateixos gestos d'ahir han perdut la seva gràcia avui.

Hi ha hagut un canvi, però no el sé identificar.

Sóc avui més jo que ahir? O era ahir més jo que avui? Per què la certesa del ser pot canviar, a cada moment?

Em perdo buscant una estabilitat que no existeix. Miro el temps passat que voldria retenir, mantenir. I tinc por de no poder continuar vivint com ja he viscut. Ni poder tornar a ser mai tan feliç com ja he sigut.

I no ho sé, si hi sabré posar encant, amor, dedicació. Si sabré sortir d'aquesta monotonia en què em sento estancada com si fos una ombra que no sé omplir, completar, que es mou sense concretar-se, sense poder-se centrar. I em replego, sentint la necessitat de ser austera, per ser més jo, sentir-me, més jo.

Però potser em moc massa, em dic, notant el perill. I em paro, en sec.

Que no vingui res de fora. Que no canviï res de dins. A la vegada que per una paraula teva, un somriure, ho canviaria tot.

I no sé cap a on em du aquesta percepció que tinc de la realitat. Si m'estic acostant o m'estic allunyant. Si en sabré, de continuar mantenint l'equilibri.

Però ara tinc una certesa, Andreu: sento que m'estic difuminant.

Lia

Lola

Em mirava al mirall per veure si el descobria, si es veia, aquell odi que sentia. I assajava. Assajava davant del mirall que no es notés mentre vetllava per mantenir-lo amagat i ben viu. Perquè em semblava que li anava tot sempre bé, a la Lia. I no ho podia suportar. No parava de pensar-hi des que van arribar, ni d'imaginar com ho podria trencar. A les fosques, i tancada a la cambra mossegant-me les ungles, somiava que algun dia l'hi faria pagar.

I més endavant, mentre la Lia estava a mercat, un dia vaig entrar a casa seva. I vaig obrir els calaixos, resseguint tota la casa. I vaig veure que no hi havia res de l'Andreu. Però, és que ja no estaven junts? Aleshores doncs, com és que no havia tornat, amb mi i la mare?

No ho entenia. La meva ment de nena petita no comprenia què estava passant. Però continuava odiant la Lia per ser més bonica i més jove que la mare. I perquè vivia en aquella casa assolellada, als quatre vents, perquè tothom l'estimava, i perquè sempre es parlava bé d'ella, al poble.

Sí, la vaig continuar odiant, culpant-la de tot el que em passava. I m'ho vaig anar apuntant per no oblidar-ho. Li faria pagar tot el mal que ens havia fet a la mare i a mi, sí. I la Bet també hi estava inclosa, en aquella venjança. Aquella nena mimada, que ho tenia tot, havia de patir tant com jo estava

patint. I m'ho vaig prometre. Sí, em vaig prometre que ho faria, més endavant, quan fos gran.

Les feia culpables que la mare no estigués mai per mi. Que estigués sempre de mal humor o plorant, angixada per les obligacions que no era capaç de dur a terme, sense entendre que ja estava malalta, només pensant que va ser tot el que va passar, el que li va provocar la malaltia.

Sí, les vigilava, les seguia. I desitjava que la mare em vingués a buscar a l'escola i em fes un petó i m'agafés la mà i caminar pel carrer fins a casa, com la Lia feia amb la Bet. Per no haver de pujar l'escala fosca, que em feia por. Ni haver d'esperar asseguda al peu de la porta, després d'haver tocat el timbre, que la mare es despertés o es veiés amb cor d'aixecar-se i venir-me a obrir. Patint sempre per si li havia passat alguna cosa i jo encara no ho sabia.

Aquell estiu vaig espilar les converses de la Lia i de la Bet, amagada en la foscor de l'hort. Mirava com sopaven, parlant i rient. I com després la Lia pujava fins a la cambra de la Bet i li llegia un conte, dos de vegades. I li cantava cançons, abans de dormir. I després baixava, endreçava la cuina i es posava a llegir. O s'asseia al balancí i posava música. Una música que jo no havia sentit enlloc, que em feia somiar, que trastocava el que estava fent i fonia aquell odi que jo sentia per ella.

Mentrestant, jo només pensava que ho resoldria quan fos més gran. I desitjava constantment ser més gran. I tornava cap a casa, cap a la foscor del pis, sense que la mare se n'hagués adonat que havia sortit. I sempre vaig pensar que ho sabia fer. Que arribaria la meva oportunitat. Sí, quan fos més gran. I que aleshores, seria el meu torn.

Quan la Bet em va venir a buscar, ja no era aquella dona orgullosa i distant que tant de mal havia fet a la Lia. Se la

veia perduda, apagada, vençuda per la vida. La vaig sentir desconeguda, quan em vaig adonar que havia tocat fons i que havia vingut perquè havia vist que tornar era un primer pas per començar-se a refer.

La Lia sempre m'havia fascinat. Vaig ser jo, que li vaig demanar si hi podia anar. Aquell hivern tan fred estaven eixonades, les canyes de l'hort. Però no ho vaig comprendre fins que vaig veure-la entrar, d'un en un, els troncs prims per a la llar de foc. El seu caminar s'havia fet més lent i ja necessitava el bastó.

Va ser aleshores que em vaig decidir, aprofitant aquella oportunitat per acostar-m'hi. Primer, hi anava al matí per ajudar-la amb les feines més feixugues. Algun dia m'hi quedava a dinar i després preniem el sol al pedrís, parlant i fent mitja mentre jo anava seguint el seu fer.

De vegades, enmig de la conversa, se li escapava: "Bet, has vist...". Però quan aixecava la vista, es corregia, "Ai, Lola, que has vist...?". Quan aquesta confusió es va anar fent habitual, se'm feia estrany, però alhora em sentia afalagada per aquesta confiança que em mostrava. Sense saber què era el que li feia pensar que jo m'assemblava a la Bet.

Fins que vaig comprendre que la Lia no l'havia pogut acceptar, la pèrdua de la Bet. Que s'havia tancat a imaginar aquella Bet petita i dòcil, dolça, sempre contenta, al seu costat. Que podia fer il·lusionar, que sabia fer feliç en un moment.

De seguida vaig quedar atrapada per la seva manera de ser, per aquella sensibilitat que tenia a flor de pell, per la seva senzillesa. Sentia que la meua vida canviava, al costat de la Lia.

I alhora anava entrant en aquell paper perquè m'hi havia compromès. Però també per la necessitat que tenia de

sentir-me estimada per ella. No em mostrava, m'amagava en respostes senzilles, complaents. La Lia m'ensenyava la cambra de la Bet, els seus llibres, les seves llibretes d'escola tan pulcres, les seves joguines... i obria els calaixos acariciant una vegada i una altra aquella roba de quan la Bet vivia a la casa. Les coses de quan era petita: el vestit de bany, les ulleres de goma i els peus d'ànec, la galleda i la paleta per jugar amb la sorra. Les nines, amb aquells vestits fets amb llana barrejada.

Era el santuari de la Lia, aquella cambra, i jo ho respectava, ajudant-la a conservar-lo i reprimint la gelosia que aquella devoció per la Bet em provocava.

Quan baixàvem a l'hort, era allà on jo em sentia més lliure, més feliç, més jo. On sabia que em podia lluir. En aquelles feines, la Bet no havia sobresortit; més aviat se n'havia apartat. I jo omplia aquell buit, a consciència, escoltant les explicacions de la Lia, seguint sempre les seves instruccions al peu de la lletra.

Mentrestant, m'indicava quan s'havia de regar, si s'havien de plantar les canyes per a les tomaqueres o lligar els enciams. Si s'havia d'esporgar la morera. Què calia fer amb el cirerer. O amb el llimoner.

Sempre l'acompanyava, quan deia d'anar fins al bosquet a buscar herbes, frisava per veure com escollia i tallava amb cura les branquetes florides de farigola i de romaní, i com les anava deixant al cistell amb què jo l'anava seguint, vetllant perquè no rellisqués i no caigués. Espantant amb la mà una abella que s'acostava, triant el camí més curt per fer la passejada.

Al tornar cap a casa, quan es veia a l'era em mirava, satisfeta, "veus, Lola?, encara serveixo per fer alguna cosa!". En les

ocasions en què em sentia reconeguda, callava. I somrient, l'agafava de bracet tot fent camí cap a la cuina, sentint els ulls humits, perquè sabia que mai, mai, m'estimaria com a la Bet.

Recordo que després, cap al final, la Lia esperava que segués al seu costat. I aleshores em preguntava: “però què hi faig, aquí?”, mirant-me fixament. Jo mai sabia respondre aquella pregunta tan directa, però li agafava la mà i li feia carícies en silenci, abaixant la vista.

Més endavant vaig provar de treure-li importància, mirant de calmar la seva angoixa. Però també la meva, perquè en realitat no volia saber què era el que m'estava preguntant. Fins que un dia em va semblar que mirar-la als ulls i somriure-li era millor, tot fent-li un petó sorollós, perquè amb això, la Lia es calmava.

Per fi havia arribat el moment que tant havia esperat. Però que també havia temut.

Perquè la Lia ja era a les meves mans.

Lia

Va ser aleshores que un dia, estant a casa, em vaig veure a contrallum. Des de fora cap endins, com si fos per primera vegada, em vaig veure del tot. Com si s'hagués desplegat més realitat, que em completava i que omplia els buits que els estralls de l'absència de l'Andreu m'havien deixat. I per un moment, em va semblar que podien ser respostes al seu silenci. A contrallum em veia les arrugues dels ulls i del coll. La pell pigada de les mans, taques fosques acumulades pel pas del temps, i em semblava que a contrallum, m'entenien millor.

Després, en sortir, vaig trobar la branca trencada i l'ocell mort al costat del quadrat de ciment de l'acàcia morta. I em vaig preguntar si aquell punt era una frontera, o servia de referència. I si podria ser que la mort de l'arbre hagués acabat provocant, influint en la mort de l'ocell.

Envellia, sentia que envellia. Però què en sabia del pas del temps? Que havia de continuar i que era l'única sortida? I em vaig preguntar si de debò hi havia espais on s'acumulava vida i llocs foscos on només hi havia mort.

I del que desencadenava la mort, què en sabia? Si anava cap al futur. Si venia del passat.

A contrallum, revisava les meves mancances. I em semblava que entenia millor el que em quedava de vida. Vaig córrer cap al mirall i, amb els dits entre els cabells grisos, vaig

buscar aquells rínxols rossos, pentinats amb cura. I la determinació, en el fons dels meus ulls, concentrada a veure com n'era, de gran i inabastable, el món.

I tot d'una ja no em feia por aixecar-me un matí i no saber-me reconèixer.

Ho vaig rellegir. Ja em trobava millor, s'anava posant a lloc tot aquell trasbals mentre em refugiava en el plaer d'escriure. Els pensaments, em deia, són passavolants que arriben, com la brisa que mou les flors, les fulles dels arbres i els grans núvols blancs. Que potser s'havia produït un canvi, en aquell precís moment?

El sol picava fort, els núvols es tornaven grisos. Tot anava molt de pressa, amb prou feines ho podia registrar. Tenia fred. I potser tot era igual, però ara, ho veia diferent.

La idea d'escriure que em rondava m'havia acabat entrant del tot. El traç em donava permanència. Escrivia per centrar-me i trobar el meu lloc. Un arc de Sant Martí imprevist es reflectia en el full blanc matisant les lletres. I si no hi hagués un demà?, vaig pensar, abstreta en la meva solitud.

No ho sabia, com s'acabava aquella etapa, ni quan. Tancada a casa fent feina buscava el contingut i la profunditat d'aquell ara i no els trobava. El que trobava la majoria dels dies era un pou negre, que ja era en mi. I volia tancar-lo per no veure'l, per no sentir-lo, i així oblidar-lo. Però era tan potent, que en aquell pou m'hi emmirallava.

I em convencia dient-me que no era tan horrorós, que hi havia bellesa. I és que em semblava que hi havia bellesa quan el sabia contenir: quan respirava profundament, les aigües es movien allà al fons. Quan em mirava al mirall el veia darrere dels meus ulls.

N'examinava la intensitat, la profunditat, el volum en la foscor per descobrir el punt més negre. Per saber si estava creixent o era estable. Volia trobar el punt inicial per identificar-lo. Palpava per saber com n'era, de compacte. I en notar l'espessor, parava per recuperar forces. Insistent, tornava la necessitat de continuar, d'arribar a tots els racons amb el desig de dominar-lo. I per sentir-me segura m'hi encarava, volent-lo fixar. Però s'esmunyia en mi.

Quan més fosc el veia, hi vaig descobrir punts que no m'esperava, que m'enlluernaven. I tot d'una va desaparèixer, vençut per un llampec d'il·lusió, d'una possibilitat, d'un canvi que s'obria en mi. Sense saber d'on venia, ni per què. Mentrestant, em preguntava com és que m'equivocava tant en tot.

Vaig pensar en la casa buida que tenia com en un refugi, com en una riquesa que no havia sabut veure ni trobar-hi el sentit. I vaig saber que la meva ment s'havia obert amb aquesta possibilitat, molt més tard.

Més serena, vaig començar una llista. M'hi vaig posar de seguida, per no desdir-me'n. Davant del full en blanc només dubtava, però em vaig concentrar perquè m'havia de demostrar que n'era capaç, que ho podia fer.

I descobria, en aquest moment, per què sempre hi ha qui se'n surt més bé. Ara ploro, ploro durant tot el camí preparant-me per a la solitud, i m'eixugo les llàgrimes abans d'arribar.

Sento el sol a la pell i m'arriba el cant dels ocells barrejat amb la remor de la carretera. Una merla?, pardals? Sento un

xiulet, lluny. Ara passa el tren. Persisteix el cant dels ocells en els curts silencis. Descobreixo veritats que ja hauria de saber, veritats absolutes que he volgut defugir, que fan mal, que m'encaren amb la realitat que transcorre i no puc encarilar. Em sento atrapada, aïllada, i em mantinc en silenci, no reclamo lluita. Espero. Perquè espero poder-ho assumir.

Trobo la trucada perduda. La miro i ho sé, que no la puc contestar, i ja no em rebel·lo. Només una profunda tristesa omple la seva absència.

De vegades també penso que l'he estimat massa. I sense l'Andreu veig que perdo peu, que m'enfonso. Estic perduda, m'estic difuminant, sí.

Asseguda al balancí miro com pel cantó de mar s'endevina, opaca, la claror del sol. I la pluja espessa difumina la línia de la carena pel cantó del rocam.

S'aclareix el dia i envejo la natura, tan caòtica, tan sàvia, tan conseqüent. Cruel si cal, seguint l'evolució dels processos. Després de la pluja, el sol. Després del sol, la pluja. I després de la tempesta hi ha una calma que torna. I es veuen netes, ressaltades, les tonalitats verdes. Renovats, els blaus.

Què ha fet créixer el distanciament? He estat jo, que he avançat en relació a la pèrdua de capacitat per aguantar el buit? O ha estat ell, amb la seva absència?

M'encanto en els llums encesos de les finestres; hi veig vida. Vides que no conec. Com deuen ser? Tinc curiositat per les vides que se m'escapen.

Em trobo incompleta, perduda, sense l'Andreu. Tan dependent d'ell, del buit que ha deixat en mi, que quasi ni puc ser jo. I rumio quina és la distància emocional per poder

sobreviure a cada moment, lluitant per no perdre la meua identitat.

Altres cop la meua ment torna cap a la casa, com si m'estirés el seu record, des que se m'ha fet clar. Començo a fantasiejar com si fos una opció possible per a mi, com si pogués defensar-la, aquesta fugida, per no haver d'assumir més riscos emocionals.

Quan em semblava que ja ho tenia clar, que ja ho havia resolt, l'Andreu m'ha trucat i m'ha preguntat si em faria il·lusió dinar junts. I li he dit que sí, sense ni tan sols pensar-ho, ni preveure'n les conseqüències, tornant a perdre la distància que necessito per protegir-me.

En penjar el telèfon, se'm fa evident que encara no ho he aconseguit. Em sento impotent, sabent que tot continua a les meves mans, pendent de resoldre.

Torna la pluja, el vent. Els processos naturals tampoc són clars ni definits. I presenten moltes variants. Sóc com una roda que volta sense parar, que no sap ni a on ni quan parará. És potser en aquest moment, on fixo equivocadament les expectatives? Perquè res para, tot volta, continua, i en aquest moviment constant em perdo. I sé que haig de sortir i parar per conservar la distància que necessito.

Però no en sé, de mantenir l'equilibri. Ni puc pensar mentre lluito per veure-ho clar i no deixar-me engolir pel remolí, que em pot fer enfonsar abans de saber quin és el meu lloc i poder-m'hi agafar.

Jo volia que tot estigués bé. Ho necessitava. Des de sempre. I he anat salvant obstacles, creant nous projectes, il·lusionant-me, vivint amb l'esperança de deixar enrere allò pitjor,

compartint tot el que era, tot el que tenia, pensant que estava bé, perquè anava amb mi, confiant en el futur i en l'Andreu.

Però una onada fosca m'ha tombat, imprevistament. I s'ha produït una coincidència, una terrible coincidència que m'arrossega, em trasbalsa i em remou fins al fons. No sé com s'ha originat, sobre quines bases, perquè em sembla que el passat està molt lluny, que només hi ha present i futur, ara en mi.

"T'hauries de disculpar" li he dit fluixet, a punt de plorar. "Perquè no m'ho mereixo, el que m'has dit." Sense saber quines arrels, quins records han motivat les seves paraules. I li he preguntat com és que m'havia pogut deixar de banda sense ni tan sols considerar tot el que l'estimo, però l'Andreu m'ha mirat sense contestar. S'estava ponent el sol en l'horitzó. Sol d'hivern. L'he mirat fixament, buscant una resposta, un consol potser, de sentir tanta fredor al seu costat.

Però tot d'una, m'he adonat que no tenia sentit el que estava fent, el que m'estava dient. Que sonava buida la seva rialla i que eren hipòcrites els comentaris amb què em volia afalagar.

I llavors m'he allunyat per retrobar el meu propi sentit i contrastar la diferència de recordar com n'estava, d'il·lusionada, per la trobada. I m'ha semblat que l'Andreu ja havia vingut amb una idea preconcebuda per aconseguir que arribés a les seves mateixes conclusions, voluntàriament.

I veig que no només no avanço, sinó que estic reculant.

És el verí. Sí, és el verí que m'està fent efecte. Un verí contra el qual no em puc defensar. I m'equivoco una altra vegada perquè desitjo que tot estigui bé. No veig la realitat, no la vull veure perquè em fa mal. Em mouen uns sentiments que han arrelat profundament i que hauria de saber controlar. Uns sentiments que ni tan sols puc amagar.

He quedat totalment al descobert, però m'és igual, perquè el que sento per l'Andreu m'ho justifica tot. I no em sento l'orgull.

No em faria res passar una altra vegada per l'adreçador, per demostrar-li que sóc forta, que puc estar al mateix nivell en aquesta lluita d'egos. Però m'ho impedeix aquest verí dolç que m'he empassat voluntàriament pensant que m'allunya d'ell.

Riu? Però de què riu?

Sí, ja ho veig, de mi. Se'n riu de mi. Però que no ho veu que m'és igual?, que trobo la seva rialla superficial i esbiaixada? Que no ho sap, que ja m'ha fet tot el mal que em podia fer?

I aquest mateix verí que m'està enterbolint l'enteniment i que m'està matant és el que m'ha de salvar.

Rellegeixo la llista i veig que ha perdut autenticitat, realitat, que ha canviat la manera que tenia de veure-ho. L'estripo en trossets molt molt petits i els llenço, disgustada d'haver-me permès un desajust tan gran.

Recordo quan em vaig posar l'anell sentint-lo màgic, lleuger, en el dit anular de la mà dreta. Era gruixut, d'acer. Que vaig estirar el braç aixecant la mà fins a l'alçada dels ulls per mirar com ressaltava en la meua mà petita i blanca, plena de taques. I sentia com m'endolcia i que m'acompanyava amb la llum blanca que s'hi reflectia. Si al matí me l'oblidava a la tauleta, el trobava a faltar. Em veia més jo quan el duia posat, sabia per on trepitjava i se m'aclaria l'horitzó. Se n'anaven els malsons, la solitud, la tristesa. I per què, em pregunto encara, em sentia tan feliç si mai, mai!, havia somiat en un anell.

Però sí que havia somiat en els seus ulls i trobar la seva mirada!, i en el to de la seva veu, el contacte de les seves mans tèbies i la seva abraçada forta. I en els seus petons

apassionats. I sovint havia imaginat passejos al capvespre en aquella estona d'abans de sopar, a l'estiu, quan encara fa bon temps. I m'imaginava llegint al seu costat el diumenge a la tarda, ensopida després de dinar, repenjan el cap en el seu pit i estant al seu costat les nits d'hivern i els estius, tan llargs.

I ara veig que l'havia somiat tant, l'Andreu!, que potser em vaig fer massa il·lusions pensant que seria així, la realitat. Però, un anell? No, mai havia somiat en el simbolisme de la nostra unió, però sí que havia somiat que aquesta vegada seria per sempre. Avui la noto més, aquesta pedra plana de les voreres, i la rugositat de les llambordes sota la sola prima de les sandàlies mentre travesso la plaça. I aquest sol tebi que m'acompanya quan trepitjo els mateixos carrers. La tristesa del passat em confon el present en aquest carrer on em sento atrapada, sense poder controlar els meus passos. Com si tot estigués registrat en aquest espai, com si no s'acabés mai el que ha passat i tinguéssim sempre relació amb el que passarà.

Em concentro en les rutines que m'encerclen com un anell gegant. Se'm fa difícil deslligar, diferenciar el moment actual dels anteriors, estic en el centre d'aquest cercle que és el meu món, que es va enfonsant a poc a poc amb la meua vida i pica contra els còdols immòbils del fons, que es veuen per sobre l'aigua verdosa i transparent. Potser recollits de la riba i llançats sense una intenció, distretament. Que s'han enfonsat com jo en qüestió de segons. Desapareixent enmig dels cercles que els han engolit cap al fons per anar a parar al costat dels altres, potser diferents, però que han seguit el mateix camí.

Com una pedra més, penso, que potser s'ha sentit escollida quan algú l'ha agafada i l'ha llançada al riu i ha tingut

la sensació de millorar pel sol fet d'anar amb moltes altres, o entre elles i com elles, en un lloc nou. Sí, amb pedres de molts colors, de moltes procedències, de moltes mides. En una nova etapa del procés, esperant la gran onada i l'impuls dels remolins, per avançar riu avall per la vida. Cada vegada més rodona, més petita, pensant-se que avança, i només va cap a la desintegració, cap a ser sorra de platja.

Penso també en les gotes de pluja. Com marquen el seu petit cercle en caure, d'una en una per anar-se a trobar amb les gotes que ja formen el riu. I com, aquesta gran quantitat de gotes d'aigua, flueixen en un sentit comú. I sento de cop la màgia de no saber si sóc pedra, si sóc aigua. De no saber ben bé què sóc. I ho sé, que em puc enfonsar, sí. Però que també m'hi puc afegir. M'emmirallo, en aquesta vida que visc i em deixo anar dins dels cercles.

Em quedo a casa, esperant. Quan sento passos a l'escala, m'aixeco sense fer soroll.

Sí, sí. Són els seus passos. Du les sabates de cordons, ho sé. S'acosten. Vénen cap a la porta, ara trucarà al timbre. Sí, ja estic dreta al darrere de la porta esperant que truqui. No sento res, deu estar parat. Potser pensant. Però què espera per trucar davant de la meva porta? No obro, no. "Truca, si us plau, Andreu, truca!", estic a punt de cridar. Em pren el desànim en aquest silenci llarg esperant que truqui. Que no la nota, la meva ansietat, la meva necessitat?, que potser té por, que no està prou convençut?

Aleshores sento els seus passos que s'allunyen. No obro. Però obriria, sí, i el cridaria: "Andreu!", li diria: "sóc a casa". Perquè ho necessito tant, que l'Andreu em demostrï que m'estima! M'és vital veure que lluita per mi. I de res hauria

servit, em dic tremolant, haver obert, si ell encara no ho té clar. I me'n vaig cap al llit amb els nervis a flor de pell.

No tinc pressa, faig les coses a poc a poc, pensant, fixant-me en cada detall. Estic aprenent, em dic, recordant quan ho feia tot de memòria com si acabés de despertar-me d'un malson, amb mal de cap, entrebancant-me amb les contradiccions d'un fer fora de lloc, a destemps, notant el canvi, que primer em semblava molt petit, insignificant ¹, però que ara veig que em ve de molt endins.

Respiro tranquil·la aquest aire tebi que entra per la finestra oberta.

Els verds i els ocres són intensos, únics, i desprenen una olor que em remou, de la qual em necessito omplir. Penso en el boscquet del costat de la casa, que ara veig tan lluny. L'enyoro, hi voldria ser. Recordo com em relaxava anar-hi i com aleshores se'm feia tot més clar. I surto al carrer sentint el pes del que encara em queda per decidir.

Enmig d'aquest verd tan viu, m'acosto als roures vermello-sos. Un sol tímid eixuga els bassals de pluja de la nit mentre tota la força del bosc s'està preparant per a l'hivern i avança cap a la primavera.

Si l'Andreu no havia trucat, ho puc aguantar, em deia, fent-me la forta. I en tornar a casa entrava en aquell silenci, el mateix silenci d'abans.

L'esperava amb delit. Llegint. Encara hi somio, i de vegades encara espero aquella trucada de l'Andreu. Recordo que no la podia suportar, tanta distància. Com m'hi rebel·lava, en silenci. Però vaig acabar acceptant, per no perdre-ho tot, sense entendre'm. Em pregunto si encara estaríem junts si

jo hagués cedit, si hagués sigut més flexible. Quan passava l'hora, allargava l'espera fins que els ulls se'm tancaven i m'adormia, esperant, amb la incertesa de no saber si la del dia abans, havia estat la seva darrera trucada. I jo encara no ho sabia.

L'endemà al matí, quan trobava el seu missatge, em semblava que això era la constatació que pensava en mi. I parava d'angoixar-me, de fer-me preguntes, perquè ja en tenia prou. Potser avui trucarà abans i tindrem més estona per parlar, em deia de vegades, il·lusionada, triant amb cura el to de veu i les paraules que li volia dir. Sense saber si ho estava fent bé, dubtava de quin era el meu lloc o si ja era aquell i no ho havia vist encara.

I feia totes les activitats del dia pensant en ell, i en aquella trucada que contestava de seguida, de vegades mig adormida, sabent que era el que em feia estar tranquil·la.

M'assec a la terrassa i miro com va passant el dia, esperant com si estigués a punt d'arribar, pensant si li hauria de trucar o si hi hauria d'anar. I em decideixo, de cop. M'haig d'arriscar. I m'aixeco sentint-me valenta. M'arreglo i surto amb la il·lusió d'anar-lo a veure.

Potser tot anirà millor, em dic. I amb aquesta confiança entro en un moment de concentració, de repòs en la rutina de la feina.

Després em preparo per al sopar, ha de ser especial, avui. Surto a comprar uns bons entrants, embotits, formatges, preparo anxoves marinades amb oli d'oliva i pebre negre en gra, i faig la massa de farina per fer coca d'oli.

Li truco. I després de parlar breument, sento que no en tinc prou, que el necessito per contagiari-me de la seva alegria, de la seva gran capacitat per viure i ser feliç.

Acostar-m'hi, sentir el seu escalf. Amb ell, ara, sé exactament què fer per encaixar sense sentir que el puc decebre ni que el podria tornar a perdre. I això, que em senti tan bé i tan segura amb ell i que em sembli que em pot comprendre, no m'ho sé explicar. I li escric una carta.

Potser m'he precipitat a escriure-li una carta tan llarga, penso ara. La poso dins d'un sobre, però me la guardo.

L'esqueix de farigola ha arrelat en el test. A poc a poc, les arrels s'han anat enfonsant en la terra sense que ni tan sols me n'hagi adonat. Em sembla que ara ja no tinc aquella angoixa i veig el dia amb tot el seu valor, sabent el seu contingut, com si amb això ja sabés què cal fer. Necessito concentrar-me i escriure per a mi. Per saber si he estat veritablement jo tot aquest temps de reclusió, de tristesa, d'allunyament.

No sé si la vida és molt llarga o molt curta, però en aquesta vida meva hi ha moments de completa aridesa. I tinc por de no saber tornar a trobar encant a mirar com surt el sol, a mirar el vent, la pluja, de perdre el sentit de tot i enfonsar-me en la foscor.

I l'esquivo, l'esquivo una vegada i una altra i és això el que penso que és anar endavant, lluitar per sobreviure. Evoco el sentit de les arrels que són les que m'haurien de mantenir viva, sustentar, i ara em sembla que només tenen un valor simbòlic. Ni ho sé, si existeix una llavor en mi que pugui arrel·lar. I miro si encara hi és, la soca d'on he brotat. Si és vella

soca per saber si me'n puc refiar, si hi puc comptar, si encara em pot alimentar, si pot contribuir a la meua estabilitat. I la comparo amb les altres que descobreixo al meu costat, que m'envolten, sense haver-les vist abans, ni saber de la seva importància fins ara.

Se'm fa evident que necessito un terra, un espai per moure'm i trobar un sentit. I si el sentit només fos l'excusa que busco per continuar? Per fer veure que sóc millor, que estic al corrent del que s'ha de fer per seguir. Què hi amago, darrere del sentit?

No ho sé, però quan em sento estimada per l'Andreu trobo sentit a tot i sóc feliç. Tot m'atrau i corro cap al cel per abastar la lluna. Ara em fixo en aquesta terra desconeguda que vaig comprar, en què la farigola ha arrelat silenciosament, sense saber quantes vegades ho ha provat, ni si ha hagut de lluitar aferissadament per no morir. És com jo, o jo com ella?, que provo d'arrelar una vegada i una altra al costat de les persones que estimo, on noto que hi ha esperança o potser una il·lusió.

No sé quantes vegades més ho podré provar ni si ho podré aconseguir aquesta vegada, i em pregunto si les meves arrels són tan petites i poc profundes que no costen de trasplantar. I si me'n queden o en tindrè, de noves oportunitats.

Petites volves blanques cauen en diagonal fins al terra, que queda mullat. Està nevant, la línia de la carena es difumina sota un cel blanc. La neu es comença a acumular en el cim de les muntanyes, a les branques dels arbres. Em prenc el cafè mirant per la finestra. Les petites espurnes ho canvien tot i arriben fins a les plantes de la balconada. Penso a protegir-les mentre em pregunto si seran prou fortes per resistir.

Surt un sol tebi i esblanqueït, lluitant per no desaparèixer dins del cel blanc. Es fon la neu a les muntanyes, desapareix la gran capa blanca, va entrant el fred i el vent bufa, lluny. I m'arrauleixo sota la manta calenta, sentint-me acompanyada per aquesta remor coneguda.

Sóc espartana, vull ser espartana, frueixo sent espartana tremolant sota la manta gruixuda. I penso, que n'és de llarg, l'hivern! Per un moment tinc ganes que no s'acabi, i m'aïllo llegint amb el llum de la tauleta encès mentre a fora mana la tempesta. I això m'agrada.

Somio que estic encongida sota el pont. Restes de pluges recents, branques i troncs, solcs d'aigua en el terra de sorra. M'arriba molt clara la veu de l'Andreu, que em crida perquè vagi al seu costat. Estic protegida sota el pont. Quan plou, encarrila l'aigua, té un misteri i és solitari.

Em desperto amb la sensació d'haver dormit profundament. El temps ha canviat i ni tan sols he vist si ha sortit la lluna. I ara plou.

Tinc la impressió que he avançat molt, avui, perquè he vist clar com havia de continuar. Com podria ser el demà. Les dificultats que ara m'estan fent tocar fons són les que em poden servir per obrir els ulls i veure-hi clar quan la tempesta hagi passat i torni a sortir el sol.

Escrivint vaig posant ordre, però no puc escriure ni una paraula més, ara. Surto a caminar i penso en la casa, en l'hort, i enyoro aquell temps en què hi vaig viure i que ara trobo molt breu. No sé què deu pensar de mi, l'Andreu, ni si de debò em vol al seu costat. Imagino discussions que podrien

quedar en taules. Que potser encara m'estima?, és la pregunta que em faig constantment.

I escric tot imaginant com podria ser el diàleg amb ell. Desitjo que hi hagi una resposta real perquè sento que el temps que ha passat ens ha acostat en lloc d'allunyar-nos.

Em pregunto si el que sento per ell és només platònic; com ho podria comprovar i saber de debò si és real? Si res és mai com havia imaginat, ni com pensava que devia ser, tinc dret a desitjar que sigui veritat el que tantes vegades he somiat?

Em trobo tan sola... i no sé com enfocar l'ara, el demà, el demà passat. Aquesta que em penso que sóc ja no sóc jo. O potser no ho he estat mai i he mantingut aquesta fantasia com una autojustificació per continuar endavant, per fer-me valer. Rumio ara si el meu valor, el que sóc, varia en funció del que ell en pensi. I si és el que compta realment per valorar-me.

Tinc ganes d'aprendre de cop, de ser jo; autosuficient, de recuperar totes les oportunitats que he perdut per arribar a ser el que em sembla que puc ser. Ara veig que aprendre és primordial. No sé què m'ha fet canviar i m'ho miro tot amb il·lusió, sense sorra als ulls.

Deixant passar l'autobús, m'espero per coincidir amb l'Andreu; hem quedat. És el que més desitjo, compartir amb ell les petites coses. Tal vegada en aquests alts i baixos la nostra relació s'enforteix. Potser canvia la capacitat d'estimar, s'acaben recuperant les absències, els silencis, els distanciaments. O queden compensats amb les reconciliacions i, si és així, fins a on arriben? Potser queden ferides que cicatritzen i deixen petites marques.

El dia és gris, rúfol. Fa vent però estic contenta, em sento lluminosa. Els coloms parrupegen per tota la plaça i marquen el seu caminar en el terra de sorra, amb petites empremtes en forma d'estrella.

Ja el veig, s'acosta. "I per què no m'ho havies dit?", em xiuxiueja fent-me un petó. "No ho sabia, només sabia el que no volia", responc sentint-me els polsos i el cor, que em batega molt fort. Anem a mercat i passem per les parades de verdura i de fruita. Entrem per comprar el peix i la carn. En sortir comprem tomàquets, pebrots, carbassons, un enciam? És temps de cireres i encara hi ha maduixes!

S'estabilitza la meva relació amb l'Andreu. Ara, en aquest moment de felicitat, guardo l'equilibri en el punt just. No sé què passarà demà, després, ni em sembla que sigui important el que ja ha passat. El que compta per a mi és l'ara, l'ara mateix. I miro com els verds de primavera ho omplen tot una altra vegada mentre s'allunya el dubte de si estimar-lo podria ser ara, per a mi, un acte de valentia.

Bet

“Bet”, em vas preguntar un dia, “que et sents d’aquí?”. Recordo la suavitat, el to exacte de la teva veu com si et tingués al davant, com si fos ara aquell dia, aquell moment en què no et vaig saber respondre però en què et vaig mirar i vaig trobar els teus ulls clars, profunds.

Estàvem assegudes a l’escala, passava fresca, amb l’escorredora a la falda pelaves pèsols, i mentre jo t’ajudava vas agafar les meves mans petites entre les teves. Era l’estiu i jo estava emmurriada perquè volia anar a la platja. Duies un vestit de quadrats blancs i negres sense mànigues, amb el cos cenyit a la cintura, que recordo molt prima, i la faldilla ampla.

M’encantava aquell vestit, Lia. Quan et miro en aquella foto, amb els cabells rossos recollits en un monyo, em veig tan petita al teu costat!, rient, amb els cabells bruns rinxolats com una escarola, la samarreta de ratlles, els pantalons curts i les cames tan llargues!

Ara, en veure a l’entrada els geranis morts i la margarida florida, he recordat com et feia enfadar quan jugava amb el sí i el no arrencant els pètals.

Repasso les pedres, la porta de fusta plena de teranyines i el pedrís buit a mà dreta. Aguantant la respiració, poso la clau al pany, que gira fàcilment, i entro en l’ambient tancat on brillen les volves de pols suspeses en l’aire.

Em guio per la llum que es filtra per les esclotxes de les persianes. Bombetes nues penjades del sostre alt i vell fan

una claror dèbil, llunyana, i contrasten amb les motllures, tan boniques, i reconec els mobles apilonats en els racons, que se'm fan presents en aquest silenci.

Em fixo en el que encara queda de tu en aquella paret que vas pintar de color groc, la del fons del menjador, en la vitrina ara trencada, en la llar de foc de marbre, en el buit que ha deixat el gran mirall. A la saleta encara es veu el blau de les parets, a la prestatgeria els llibres plens de pols, la tauleta baixa i les butaques de vímet, arraconades.

Pujant per l'escala ampla obro la finestra en el replà i els dibuixos de les rajoles em remouen un seguit de corredisses, rialles, alegria, vida emmagatzemada que en els meus records veig com un espai que cantava, lluminós.

Ressegueixo amb els dits la barana de ferro del balcó de la teva cambra, em giro d'esquena respirant amb satisfacció aquesta brisa i penso que tot això ara és meu. Tancant els ulls encara puc veure, sentir aquell ambient, el teu afecte, l'escalfor confortable a l'hivern, com em sentia protegida al teu costat.

Em sembla que encara noto aquell aire que corria a l'estiu, amb les finestres i les portes obertes de bat a bat, però ara el gran ventilador del sostre està parat, i cada objecte, cada detall desencadenen en mi tots els records.

No sé si podria haver estat diferent, més fàcil.

A la terrassa, veig els nius d'orenetes sota la teulada inclinada, i des de la balconada, calculo la magnitud de la devastació que ha dut la teva absència.

En veure la taula de la cuina m'hi acosto. Tot passant el dit reconec la fusta ratllada i em pregunto per què ho feia,

sense poder-li trobar el sentit. Però sí que sabia que ho feia expressament, per provocar-te, per fer-te enfadar, Lia. Em sento ara aquí un nus a l'estómac, una tendresa nova que mai havia sentit per tu i que ja no et podré demostrar.

La casa entre camps fèrtils ara es veu abandonada i el bosquet que regaves i mimaves com un jardí, ressec, ple de pinassa i closques buides de cargols. Orfe de la teva dedicació, del teu amor, del teu respecte per la natura. El mateix sol, que ara sobresurt més enllà dels arbres vells del camí, entre les alzines, em sembla trist.

No era natural aquell jardí salvatge –ara ho comprenc– que creixia al costat de la casa, on hi havia la cabana de fusta que envoltava el tronc sota la capçada del salze, on m'enfilava pujant per la corda que penjava per jugar a cuinetes amb sorra i les fulles grogues que queien de les branques primes, en aquell espai quadrat sense sostre, tancat amb una barana protectora.

Però per què no vaig veure mai tot l'esforç i dedicació que em vas regalar? Ni el que et devia costar bastir tot aquell món, per a mi, deixant de banda els teus anhels, els teus somnis! Ensorrada en el dia a dia, havent de tenir sempre cura de mi.

Recordo quan et seguia per tot arreu, sentint una gran curiositat per tot el que feies: “que vols venir a buscar tomàquets, Bet?”

Si estava asseguda, posem per cas, mirant com feies el dinar, m'aixecava corrents i saltava al teu costat anant cap a l'hort per ajustar-me al teu pas, com una ordre esperada per complaure't, i allà escoltava atenta com m'ensenyaves a tren-car la tija per no fer malbé la tomaquera, mentre jo els anava

deixant amb cura al fons de la cistella que havies deixat a terra, al meu abast.

No sé com vaig passar de ser una nena dòcil i mimada a ser una noia egoista, cruel i dominant, a sentir-me avergonyida de ser la teva filla per les maneres de pagesa que em semblava que havies anat adoptant, per aquelles normes que em semblaven tan estrictes i que no comprenia, però que havia de seguir.

No el sé el com, Lia, però recordo que va ser molt ràpid.

Ara ho veig com una pèrdua, com un buit, el fet que no n'haguéssim parlat mai. Més tard, vull dir, quan jo ja era més gran, quan ja no tenia curiositat per tu, ni per la teva vida que creia sabuda, coneguda.

Per saber per què vas anar prenent les decisions, totes aquelles decisions a les quals primer jo m'enfrontava només per dur-te la contrària, però que de cop em van fer sentir com una desconeguda.

Recordo com et dominava discutint, com aconseguia fer sempre la meva, les ganes que tenia de deslligar-me perquè ningú em pogués relacionar amb tu. No podia resistir els comentaris ni suportar les constants comparacions que la nostra semblança provocava, ni la pressió de no saber si podria superar el teu llistó, que tant alt estava.

Al començament m'ho agafava com un "és el que la Lia vol" o com un "és el que la Lia diu" i de vegades et feia cas, mentre que d'altres ni t'escoltava, i menystenia els anys d'amor que m'havies dedicat; tots els sacrificis que havies fet. Amb aquell egoisme de l'adolescent que creix pensant "això

a mi no em passarà, jo faré la meva vida a la meva mida, com voldré, i ningú em manarà, ningú em condicionarà, i seré jo, sempre jo”.

Només desitjava de tu els diners que m'anaves donant, sempre amb comptagotes, i com t'odiava per això, Lia!, per haver de dependre de tu.

Quan et vaig veure vençuda, acabada, no vaig fer res per ajudar-te, o molt poc. Parlar sí, venir-te a veure per donar-te feina i maldecaps també, estimar-te i tant!, però sense que se'm notés, i sabia que no era suficient, sabia que hauria hagut de fer molt més. I vaig aprofitar aquella oportunitat, en aquell moment, quan vaig veure la teva feblesa. Va ser aleshores, quan tant em necessitaves, que em vaig fer forta per enfrontar-me amb tu, per demostrar-te que ja no podries mai més amb mi.

Ho vaig veure tan clar, tan fàcil!, que quan vaig guanyar, em semblava que aquella victòria tenia premi i que aquell premi era la meva llibertat.

Et vaig donar l'esquena perquè estava convençuda que tenia raó, pensava que la tindria per sempre, que les tornes havien canviat i que un cop assolida una posició, no sentiria la necessitat de mirar enrere.

Ni em va passar pel cap pensar que un dia t'enyoraria, perquè em semblava que ja no valia aquella manera que tenies d'estimar-me, perquè era antiga.

En la solitud d'aquest ara t'entenc Lia, t'entenc i trobo el teu món autèntic, sincer, ple, clar, vertader tot el que em vas donar i ensenyar. En la llunyania de l'ara, ho sento nou en mi, com un descobriment.

Una brisa suau remou els branquillons sota l'ombra del salze, els sento cruixir i entrexocar enmig de les fulles seques, les branques primes arriben a terra fins on sóc, mentre recreo en mi aquell món rural, perdut. Des d'aquests arbres vells se'm fan els turons borrosos per les llàgrimes, de recordar la felicitat d'aquella realitat senzilla, viscuda al teu costat i perduda, abans de saber el valor que tenia.

M'eixugo les llàgrimes amb les mans brutes, plenes de pols d'haver acariciat el teu tresor, la teva casa, d'haver resseguit el marbre trencat de la calaixera, d'haver obert totes les finestres perquè entrés el sol, la brisa suau, volent que tornés una mica de la vida que tu em vas saber donar aquí, en aquestes mateixes estances, entre aquestes parets, sota aquest mateix sostre.

No venia preparada, no he vingut preparada, penso sense entendre'm, i em culpo d'haver tardant tant, d'haver-ho deixat perdre tot sense sentir res, sense haver entès res de tot el que em vas ensenyar, de tot el que vaig viure aquí al teu costat, Lia. Quan veig les cadires de boga esbotzades allà mateix, em sembla que encara et sento dir: "no t'hi enfilis Bet, que es trencarà" i recordo la meva tossuderia de desobeir-te, del plaer que vaig sentir d'aconseguir trencar primer la gran i després, la petita.

Penso també quan m'hi asseia per ajudar-te a triar les mongetes per al sopar, "vigila que no hi quedi cap gra de sorra!", mentre amb els dits àgils omplies el bol de porcellana blanca amb la mida exacta, en un moment. Jo et mirava, seguint tots els teus moviments i envejava el teu saber fer, el teu saber estar, que hauria volgut per a mi, sense que m'hagués suposat un esforç.

Esgarrapo la sorra, la terra resseca, i deixo caure les engrunes aspres entre els dits, mirant-me-les com si fossin úniques, i em pregunto on són les teves il·lusions, Lia, si en queda alguna cosa, si les podria fer reviure en mi, i em fixo en aquestes restes resseques per si hi ha vida, encara. Llavors, sento que em neix un impuls de no renunciar, de no abandonar, de recuperar-les abans no es perdin en l'oblit, perquè em remou cada racó de la casa, l'hort, la bassa, aquests arbres vells i els ocells que s'hi acosten, cada bri d'herba que creix entre les rajoles de l'era.

He tardat molt, ho sé, he tardat tant que potser ja no em pots sentir ni percebre de cap manera. Però jo ara sóc aquí i vull, voldria, que ho sabessis, que ho sentissis.

Et voldria veure, Lia, i sentir-te feliç una altra vegada.

